

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta ja ministeriöt

Yleiset huomiot esityksestä

OAJ kannattaa avoimuusrekisterin perustamista ja haluaa olla mukana edistämässä sen syntymistä sekä käyttöönottoa. Lisääntyvä läpinäkyvyys vaikuttamistoiminnassa on demokratian kannalta arvokasta ja tekemällä vaikuttamisen avoimeksi, hälvennetään sen ympärillä olevaa salaperäisyyden mielikuvaa.

Tärkeää että termien määrittelyt tehdään selkeästi, jotta niin kohteille kuin toimijoille on selvää, keitä ja millaista toimintaa laki koskee. Mitä on esimerkiksi tavanomainen yhteydenpito? (toimintatapaneutraali säädös)

Mietinnössä esitellään kolme vaihtoehtoa soveltamisalaksi. Pykälät on kuitenkin kirjoitettu sen mukaan, että soveltamisalaan kuuluvat eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot.

Soveltamisala voisi olla alkuvaiheessa maltillisempi eli virastot jätettäisiin tässä vaiheessa ulkopuolelle. Vaikka virastot käyttävät merkittävää toimeenpanovaltaa, olisi aluksi hyvä rajata soveltamisalaa ja kerätä kokemuksia, ennen kuin laajennetaan.

Selkeämmin olisi todettava, että toimintailmoitukseen kirjattavien tapaamisten on liityttävä ainoastaan lainsäädännön ja budjettipäätösten valmisteluun, eikä kaikkeen mahdolliseen päättäjien ja eri intressitahojen väliseen vuoropuheluun.

Ketkä kaikki ovat lainsäädännön piirissä, pitää olla selkeää (vrt alueellinen toiminta). OAJ:n mielestä kirjaaminen ja sen myötä tuleva lisätyö ei saa vaikeuttaa alueellisten yhdistysten suoraa yhteydenpitoa kansanedustajiin. Siinäkin tapauksessa, että laki edellyttää alueellisten yhdistysten ylläpitävän rekisteriä itsenäisesti on velvoittavuus ja toiminnan ohjeistus oltava yksiselitteisen selkeää.

Toimeenpanossa on varauduttava kouluttamaan toimijoita ja ylläpitämään neuvontaa. Kun koskee esim. jäsenjärjestöjä, joilla oma vastuu ilmoittaa ja rekisteröityä, niin kouluttaminen ei voi jäädä "emojärjestön" harteille. OAJ:ssa myös alueyhdistykset ja jossain määrin myös paikallisyhdistykset tapaavat kansanedustajia.

Rekisterin on oltava teknisesti käyttäjäystävällinen siihen ilmoittautuessa ja tapaamisten kirjaamisessa. Jos lain toimeenpano alkuvaiheessa ontuu, syntyy heikko toimintakulttuuri, joka voi johtaa välipitämättömyyteen ja ilmoittautuminen rekisteriin jää alhaiseksi, jolloin lain hyvä tavoite jää toteutumatta.

Viitamiess Pauliina
OAJ